

OŚWIADCZYĆ (36) *vb pf*

oświadczyć (33), **oświadszyć** (3); oświadczyć : oświadszyć *RejAp* (1:1), *RejPos* (1:2).

-dcz- (31), -dc- (1), -thcz- (2).

o *jasne*; -ã- (22), -a- (12); -ã- *MurzNT*, *Leop* (4), *BibRadz*, *BudBib* (3), *SkarŻyw*, *CzechEp*, *CzechEpPORz*, *NiemObr*, *GórnRozm* (2), *KołakSzczęśl*, *SzarzRyt*; -a- *GroicPorz*, *UstPraw*, *BielKron*, *RejAp* (2), *BudNT*, *ArtKanc*, *WujNT*, *VotSzl*; -ã- : -a- *RejPos* (1:2), *SarnStat* (4:1).

inf oświadczyć (8). ◇ *fut* 1 sg oświadczę (1). ◇ *praet* 1 sg m oświadczyłem (2). ◇ 2 sg m -eś oświadczył (1). ◇ 3 sg m oświadczył (9), oświadczył jest (1); oświadczył : oświadczył jest *SarnStat* (2:1). ◇ 3 pl m pers oświadczyli (2). ◇ *con* 1 sg m bym oświadczył (1). ◇ 2 sg m byś oświadczył (1). ◇ 3 sg m by oświadczył (4). ◇ 3 pl m pers by oświadczyli (1). ◇ *imp* 2 sg oświadcz (1). ◇ *part praet act* oświadczywszy (4).

Sł stp: oświadczyć, oświaczczyć, oświaczszyc, oświaczyc, *Cn brak*, *Linde XVII – XVIII w.*

1. *Publicznie oznajmić coś, uroczyście ogłosić, objawić, okazać; zaświadczyć o czymś; testificari PolAnt, Vulg; protestari Vulg; testimonium reddere PolAnt* (27) :

oświadczyć kogo, co (14): *MurzNT* 43v; ábowiem iákoś o mnie dawał świádectwo w Ieruzalem/ ták potrzebá abyś mię też oświadczył w Rzymie. *BibRadz Act* 23/11; *RejAp* 194v [2 r.]; *RejPos* 188v, 299; *BudNT* 1.*Tim* 6/13; Gdy ie [*lud*] tedy ták kuśił [*Jozue*]/ oświadczyć chciał on ich łtátek y obietnice/ y vczynił przymierze/ y przyśięgá mocnie ie zwiázał *SkarŻyw* 504; *CzechEpPORz* **; *NiemObr* 150; [*Pan*] Złtápił do piekłá mocá łwego Bołtwá/ Támże oświadczył znák łwego zwycięłtwá *ArtKanc* D10; *KołakSzczęśl* C2; *VotSzl* B4. *Cf Ze zdaniem.*

oświadczyć komu (7): A Boos Stárlzym y włfyłtkiemu ludu oświadczył/ mowiąc *Leop Ruth* 4/9, *Ps* 49/7; *RejAp* 194v [2 r.]; *RejPos* 161v; *CzechEp* 318; *KołakSzczęśl* C2.

oświadczyć czym (5): *RejPos* 188v; *CzechEpPORz* **; Nam dofyć kilkiem łłow niewinność náłzę oświadczyć *NiemObr* 150; *KołakSzczęśl* C2; Ale iáwnie oświadczył łłowy y przykłádem Tway wnuk Iełfe/ iż zbytne łkárby zbytym iádem. *SzarzRyt* C3v.

oświadczyć przed kim, przed czym (2): Opowiedam tobie przed Bogiem ożywiáiącym włzytko/ y Iełusem Chriłtem/ ktory oświadczył przed Pontłkim piłátem dobre wyznánie *BudNT* 1.*Tim* 6/13; Nie tylkom tho ludziom tym z głowy wybijał: álem też tym wydániem pod imieniem W.M. ksiáżek tych/ chciał przed włzythkim świátem tho oświadczyć. *CzechEpPORz* **.

oświadczyć o czym (1): połáłem Aniołá mego/ áby wam o rzeczách tych we Zborze oświadczył. *CzechEp* 318.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (1); iż (4), że (1)] (5): gdyż go [*Krystusa*] piłmo y Prorocy thák oświadczyli/ iż miał być tákim wodzem/ y tákim páłterzem owieczek łwoich *RejPos* 299v, 161v, 188v; prosząc aby to secreté tak zostało, oświadczywszy ze wtei ze mierze iako nic nowego y sobie niezwyčajnego nieczynił *ActReg* 148; *SzarzRyt* C3v.

Szeregi: »obwołać i oświadszyć« (1): ktorego [*Jezusa*] on łam [*Bóg Ojciec*] włty łwoiemi obwołać y oświádlzyć raczył/ iż iuz nádeń żadnego inłzego niemáłz áni pewnieyłzego *RejPos* 188v.

»oświadczyć i opowiedzieć« (1): Ia Iezus kazałem to oświadczyć y opowiedzieć kołciołom. *RejAp* 194v.

»oznajmić a oświadczyć« (1): Iż iamci to iest on Iezus wálz kthorym przełtrzegáiąc was zesłał do was Anyoła łwego/ áby wam to wólztyko oznaymił á oświádzył kołciołom wálzým. *RejAp* 194v.

»oświadczyć i rozkazać« (1): I rzekł Moizełz do Pána: Nie może lud połpolity wólztyć ná gorę Sinái. Abowiemeś ty oświadczył/ y rozkazałes [*tu enim testificatus es et iussisti*]/ mowiąc: Połož miedzę przy gorze/ y poświęć ią. *Leop Ex* 19/23.

»oświadczyć i (a) rzec« (2): A gdy to powiedział Iezus/ zátrożył łie ná duchu: y oświadczył/ á rzekł [*protestatus est et dixit*]: Záprawdę/ záprawdę powiádam wam/ iż ieden z was mię wyda. *Leop Ioann* 13/21; *WujNT Ioann* 13/21.

2. *praw.* Wyrzicić wołę ze skutkiem *prawnym*; *udowodnić*, *zaświadczyć*; *dowieść czegoś kimś jako świadkiem*; *protestari*, *testari JanStat* (9): A ielłiby ktho co niełpráwiedliwego o Rádzie mowil/ themu według możnołci moiey chcę łye łprzećiwic: A gdzie bym łye niemogł sprzećiwic y obronic/ tedy oświádzywłzy obiecuię to im powiedzic. *GroicPorz* g2.

oświadczyć co (5): Kto komu Woły weźmie gwałtem/ tedy ten co mu weźmie gwałtem Woły/ ma gwałt oświadczyć *UstPraw* Bv; *SarnStat* 153, 616, 1170, 1243.

oświadczyć komu (2): *SarnStat* 153 *cf* »przysięgą oświadczyć«; *SarnStat* 1170 *cf* »ukazać i oświadczyć«.

oświadczyć przeciw komu (1): POzywa cię o to/ iżeś ty zabił oycá iego łzláchćicá *N. de N.* które zabićie Woźnym Ziemłkim *N. de N.* y łzláchćicámi obwiódl/ y przeciw tobie oświadczył iest [*obduxit et super te protestatus est JanStat* 534]. *SarnStat* 616.

oświadczyć na kogo (1): *SarnStat* 1243 *cf* »obwieść i oświadczyć«.

oświadczyć kim (5): *MetrKor* 59/75; *BielKron* 53v; Kup łobie pole zá łrebro/ á oświadcž łwiádkámi *BudBib Ier* 32/25; áno kilká Szłáchćicow z wozy/ rąbią/ y nákládáią ná wozy drwá Pána mego. Y záraz oświadcylem Podłtarołciem/ woźnem y Szłachtą. *GórnRozm* G2v; Nuž co tych co ráni łąłiádá nie dáleko domu łwego á chcąc z tego wyniść/ y podrápawłzy twarz łwoiey/ á drżwi porábawłzy/ y woźnemi oświadczywłzy/ opiłze náłłicie ná dom/ ná onego ktoiego łamže ranił *GórnRozm* H; *SarnStat* 1243.

oświadczyć miedzy kim a kim (1): Bo Iehowá oświadczył miedzy tobą á miedzy żoną młodołci twoiey/ przeciw ktorey ty wyłtępuielz *BudBib Mal* 2/14.

Ze zdaniem dopełnieniowym [iż] (2): oświadczył Booz wólztykimi iż ia biorę Ruth Moábłką zá żonę łobie *BielKron* 53v; *BudBib* I 99d *margin.*

Zwroty: »[komu] przysięgą oświadczyć« (1): á oni máią wiernołć nam przysięgą łwą oświadczyć. *SarnStat* 153.

»przez się [= *sam*, *osobiłcie*] oświadczyć« (1): wólztywamy: áby ranny krwáwemi álbo łinemi ránámi zá łwieža rány łwé/ iáko rychło będzie mógl wrzędowi Stárołciemu/ kłórykolwiek náblizęy ranionego będzie/ álbo łądowi łziemłkiemu onęgo powiátu pokazał/ y przez łię oświadczył [*et testata per se faciat JanStat* 605] *SarnStat* 616.

Szeregi: [»objawic i oświadczyć«: cztery pozwy [...] iest polozil y obyavil y osvathczil dwordnykovy [!] thamze vedworze *ZapKraK* 1544 31/727.]

»obwieść i oświadczyć« (2): IZeś ty zabił Oycá iégo szlachetného N. z N. które zabić Woźnym Ziemłkim N. z N. y z Szlachtą odwiódł [*lege: obwiódł*]/ y ná cię oświadczył [*obduxit et super te protestatus est JanStat 534*]. *SarnStat 1243, 616.*

»ukazać i oświadczyć« (1): tedy zá świeżá on gwałt álbo zabić/ zámordowáníé/ y świeżá krew ná mieyfcu gdzie ono mężobóytwo vczynioné/ Woźné^{mv} y Szlachćie od vrzędu wziętym/ vkázác y oświadczyć *SarnStat 1170.*

Synonimy: 1. obwołać, opowiedzieć, oznajmić; 2. obwieść.

Formacje współrdzenne cf ŚWIADCZYĆ.

Cf OŚWIADCZENIE, OŚWIADCZONY

EW